

Bijbelstudies

bij het boek

ESTHER

Peter Roosendaal

INHOUD

Voorwoord	3
Het boek Esther – Inleiding	4
Een parodie op Gods Koninkrijk – Esther 1	8
Naar welke naam luister jij? – Esther 2	11
Een feest in het donker – Esther 3	15

VOORWOORD

God zoeken vraagt aandacht en tijd. Daarom willen we dit seizoen samen het boek Esther induiken. Hoe je dat met elkaar doet moet je samen overeenkomen. Uiteraard begin je samen met gebed en luister je naar elkaars verhaal. Hoe gaat het met je? Thuis heb je het hoofdstuk of de hoofdstukken van die avond voorbereid. Daarna zijn er een paar vormen mogelijk als het om mijn papers gaat.

a. Gestuurd.

Je kunt ze vooraf lezen. Zo is iedereen van hetzelfde op de hoogte en bespreek je de inhoud.

b. Inductief.

Je kunt ook samen de Bijbeltekst centraal stellen en mijn paper als achtergrondinfo gebruiken.

c. Kringleider.

Je kunt ook de papers aan de kringleider laten. Je concentreert je dan op de Bijbeltekst en de kringleider brengt de achtergronddetails en vragen in.

Er is geen goede of foute manier van Bijbelstudie, maar spreek wel met elkaar af wat je gaat doen. Zorg dat iedereen aan het woord komt. Je kunt alleen vermenigvuldigen door te delen. Het mooiste is als je zo samenkomt dat het niet alleen om de tekst gaat, maar dat je ook dingen uit je leven met elkaar wilt delen.

Zegen van God over elke avond gewenst!

Peter Roosendaal
Predikant Het Anker Lelystad

HET BOEK ESTHER – INLEIDING

Ballingschap

Israël werd door de Babyloniërs meegevoerd naar hun land. Dat ging in de zesde eeuw voor Christus in drie grote golven. In het jaar 722 voor Christus namen de Assyriërs de bovenlaag van de bevolking (bestuurders en edelen) gevangen, in 586 voor Christus namen de Babyloniërs een groot deel van de Israëlieten mee. En in 583 voor Christus ging ook de laatste groep naar Babel. Het volk was gedecimeerd. Ze zitten daar vol ellende in Babel. En opeens kondigt God door de profeten aan dat er een einde aan de macht van Babel zou komen (Jesaja 21). Toen de profeten Jesaja en Jeremia dat voorzagen, kon niemand zich daar iets bij voorstellen. Babel was zó machtig. Maar het gebeurde toch. De Babyloniërs werden verslagen door Cyrus, de Pers. De Perzen en de Meden namen het Babylonische rijk over en de HEER bestuurt het zo dat de Joden de gelegenheid krijgen van de Perzische koning om naar hun land terug te keren. Echter, een klein groepje blijft achter. Het boek Esther laat zien dat God dit groepje niet vergeten is. Hij blijft voor hen zorgen en gebruikt hen zelfs om aan de wereld te laten zien hoe machtig Hij is.

De tijd van de ballingschap wordt weleens vergeleken met de situatie van de kerk van vandaag. Ben je het daarmee eens? Welke overeenkomsten en verschillen zie je? Hoe ervaar jij het als christen in onze seculiere cultuur?

God

We zeiden hierboven wel dat het boek Esther laat zien dat God alle macht in handen houdt, maar er is wel een probleem. Je kunt het boek Esther op zijn kop houden en heen en weer schudden, maar nergens tref je de naam van God aan. Er is geen ander Bijbelboek waar dat voor geldt. Zelfs in Hooglied 8:6 vind je nog een spoor van Gods naam. In het boek Esther wordt God niet genoemd. Hoe komt dat? Zowel Joden als Christenen hebben er om die reden lang over gedaan om het boek Esther op te nemen in de canon. Op een later moment komen we daar nog een keer op terug. Want misschien is er toch een aanwijzing in het boek Esther zelf. Er is veel onderzoek gedaan naar allerlei woorden en woordparen om te zien of in het Hebreeuws misschien toch een spoor van de Godnaam te vinden was, maar die zijn allemaal op niets uitgelopen.

Welke Esther?

Nu we op het punt staan om met elkaar diep het boek Esther in te duiken is het goed om te weten dat de werkelijkheid van het boek Esther complex is. Er zijn feitelijk drie verschillende boeken van Esther. De bekendste versie heb jij in je Bijbel staan. Dat is de Hebreeuwse versie, die in alle Protestants-christelijke Bijbels terecht is gekomen. Dan is er ook een Griekse versie. In die vertaling en verhaling van het Estherboek werd de Godnaam wél opgenomen. Het is een soort bijlage bij de eerste versie. In de NBV vind je hem in de deuterocanonieke boeken. Dat zijn boeken die niet door de kerk als gezaghebbend werden aangenomen, maar die wel werden aanbevolen als lezenswaardig.

Tenslotte is er nog een derde versie die ook in het Grieks verscheen. Het is een vertaling van de Hebreeuwse tekst van versie 1 en daarin wordt de link met het Purimfeest doorgeknipt. Wij houden het dus bij de eerste versie.

Vind je het eng dat de Bijbel soms zoveel lagen kent?

We noemen dat tekstkritiek. Tekstkritiek is wat anders dan Schriftkritiek. Bij Schriftkritiek wordt er voortdurend getwijfeld aan de Bijbel als Woord van God. Bij tekstkritiek wordt er onderzoek gedaan naar de redactionele totstandkoming van een Bijbelboek. De Bijbel is -anders als de Kor'an- niet op een dag uit de hemel komen vallen. De Bijbel is geworden in het midden van het leven en de Heilige Geest heeft voortdurend over de tekst gewaakt (vergelijk 2 Timotheüs 3: 16).

Historie of humor

Los van het feit dat Gods Naam niet voorkomt in het boek Esther is er nog een reden waarom men in het verleden Esther een ingewikkeld boek vond. De vraag is namelijk: is het wel echt gebeurd? Het verhaal leest natuurlijk als een sprookje van een prinses. Qua verhaal zou het zomaar kunnen passen in de 1000-en-1-nacht verhalen van een Perzische Sjeherazade. Om te beginnen is het al ingewikkeld om vast te stellen wie koning Ahasveros precies is. Het verhaal begint niet met Esther, maar met een koning die een parodie van zichzelf is. Het Grieks identificeert hem als Xerxes I (485-465 voor Christus). Het zou hem goed kunnen zijn, maar helemaal zeker is het niet. Hij heeft geen vrouw gehad die Hadassa of Esther of zelfs Vasthi heette en bovendien zijn Haman en Mordechai al helemaal nergens in de literatuur van die dagen te bekennen.

Daar komt nog iets bij. Wie het boek Esther leest, ziet direct dat er allerlei humorvolle elementen inzitten. De Perzische koning, de figuur van Haman en de hele situatie met koningin Vasthi zijn in allerlei opzichten belachelijk. De keuzes die zij maken en de gevolgen ervan laten de lezer vaak hoofdschuddend achter. Is het niet gewoon een soort parodieverhaal met een eigen boodschap? We weten het niet precies. In elk geval moet je vaststellen dat het verhaal historisch prima gebeurd kan zijn! Dat de Bijbelschrijver (misschien een vrouw?) in de vertelling gekozen heeft voor een vorm die zomaar op een toneel verteld had kunnen worden versterkt juist de boodschap van het boek.

Iedereen heeft mensen in zijn leven die hij interessant vindt. Het zijn een soort identificatiefiguren. Je trekt je aan hen op, je neemt hen als voorbeeld. In het geloof ken jij misschien ook zulke mensen. Eeuwenlang is Esther voor mensen een bron van inspiratie geweest. Wie is op dit moment voor jou een bron van inspiratie als het om het leven met God gaat?

De relatie met de hele Bijbel

Uiteindelijk koos de kerk voor het boek als canoniek. Dat wil zeggen: wij zien in het boek een belangrijk onderdeel van Gods heilsopenbaring. Zo gaat God om met Zijn volk en bewaart Hij het door alle eeuwen heen. Om de waarde van een boek goed te verstaan moet je soms naar het grotere geheel van Gods openbaring kijken. In de Bijbel geldt dat naar mijn overtuiging bijvoorbeeld ook voor Hooglied, Nahum en Jakobus. Het boek Esther is een ongewoon boek en daarmee ook van ongewone schoonheid. Waar vind je in de wereld om Israël heen nu een boek geheel gewijd aan het leven van een vrouw die door God zo gebruikt wordt? Zowel de introductie van Mordechai als die van Haman brengen ons bij Exodus 17. Amalek staat voor de totale vijandigheid tegen God door een laffe aanval tegen Zijn volk.

Lees in de voorbereiding Exodus 17: 8-16. Wat betekende de strijd met Amalek voor Israël? In 2024 noemde president Netanyahu de strijd met Hamas ook de strijd met Amalek. Waarom was Amalek daar een signaalwoord?

Omdat koning Saul alles in eigen kracht probeerde verliest hij in 1 Samuël 15 van koning Agag, een Amalekiet. Daarmee is Saul openbaar gekomen als een antikracht tegenover de HEER. Koning Saul kwam uit de stam van Benjamin, hij was een zoon van Kis. In Esther 2: 5 wordt Mordechai geïntroduceerd. Hij blijkt een zoon van Jaïr, de zoon van Simeï, de zoon van Kis, een man uit Benjamin. Je ziet direct de verbinding. Lees dan nu nog eens Esther 3:1. Bij de introductie van Haman zie je gelijk in welk kamp hij thuishoort. Dit voorspelt niet veel goeds.

De komst van het Koninkrijk

Gods Naam wordt in het boek Esther niet genoemd. Dat klopt. Het heeft denk ik een signaalfunctie: Israël is nog steeds voor een deel in ballingschap en God is daar niet! Israël is bedoeld om in het beloofde land te wonen. De troost van het boek Esther is denk ik dat God ondanks de ballingschap, ondanks de vijandigheden van Amalekieten, toch voor Zijn volk blijft zorgen. Gods Koninkrijk komt door alles heen. Maar als Hij Zelf verborgen is dan moet je uitgaan, terug naar Hem. Je moet de HEER zoeken, voortdurend, totdat je Hem gevonden hebt (Jesaja 55:6 en Spreuken 8:17). Niet voor niks hoort het boek Esther bij de wijsheidsliteratuur. Ze wordt in de synagoge gelezen als een feestrol. Net als Job, Psalmen, Spreuken, Prediker en Hooglied moet je soms een paar stappen verder zetten om Gods bedoeling te begrijpen en de komst van Zijn Koninkrijk te zien. Natuurlijk kun je Esther rekenen aan het slot van de historische geschriften, maar zo presenteert het boek zichzelf niet. De hele taal en de opbouw van het boek lijken bijvoorbeeld veel meer op het boek Job dan op het boek Richteren, bijvoorbeeld. Misschien mag ik je nog een gedachte meegeven. De naam van Esther komt van de stam 'verbergen'. In het Hebreeuws betekent het werkwoord 'lehastir' verstoppen, verbergen

of opbergen. Als je haar naam opvat als een eerste persoon enkelvoud van de toekomst, dan klinkt haar naam als: 'Ik ben verborgen'. Een bijzondere gedachte dat God Zich achter de persoon van een vrouw zoals Esther kan verbergen om Zich zo te openbaren. Zo komt Gods rijk.

Jezus

Koning Jezus verborg Zich onder het tegendeel. Het zag er allemaal niet rijk en verrijkt uit, maar Hij kwam om te dienen en Zijn leven te geven voor velen. Hij wist dat Hij zou omkomen toen Hij naar ons omzag in onze ballingschap. Door aan het kruis te hangen zagen wij God onder het tegendeel: Hij hing daar in Zijn verborgenheid om Zichzelf zo aan ons te kunnen openbaren.

Zo doet God dat ook in Zijn gemeente. We zijn, zo schrijft Paulus in 1 Korinthe 1, niet vele rijken, machtigen of aanzienlijken, maar wat veracht is door deze wereld, dat heeft God uitgekozen om Zijn heerlijkheid te kunnen tonen. Jouw leven wordt niet bepaald door het succes van macht, rijkdom of succes in de liefde. Jouw leven wordt bepaald door de macht van je Koning die de overwinning heeft behaald. Hij nodigt je uit om met Hem te triomferen door als een krijgsgevangene achter Hem aan te strompelen. Hou je rug recht als het om Amalekieten gaat. Buig je als het aankomt op de gehoorzaamheid aan de hoogste Koning. Wie Hem vindt, vindt het leven!

EEN PARODIE OP GODS KONINKRIJK – ESTHER 1

Koning Ahasveros is de machtigste koning uit zijn dagen. Als het klopt dat hij dezelfde is als de Perzische heerser Xerxes I, dan heeft hij een wereldrijk gehad van 127 provincies. De schrijver had ook gewoon kunnen noemen dat hij over 31 deelgebieden (Satrapieën) regeerde, maar 127 provincies klinkt beter. Deze man heeft zijn macht niet onder stoelen of banken gestoken. Hij zit nog maar voor het derde jaar op de troon en geeft een feest van een half jaar. Xerxes I regeerde van 486 tot 465 voor Christus, dus mogen we de geschiedenis van Esther dateren op ca. 483 voor Christus.

Misschien heeft Ahasveros het zelf niet in de gaten, maar in zijn hele optreden probeert hij een koninkrijk te bouwen dat ergens lijkt op het Koninkrijk van God, maar dat in de praktijk mijlenver van Gods heerlijkheid verwijderd is. Waarom ik dat denk?

De woorden die gebruikt worden hangen samen met de tegenwoordigheid van God. Vers 4 zegt dat koning Ahasveros in het feest ‘de glansrijke luister van zijn grootheid’ wil tonen (vgl. Ps. 96:6). Het boek Esther begint en eindigt met een feest. Het Koninkrijk van God wordt vaak uitgedrukt in een feestmaal (Jesaja 25). Er wordt gesproken van een feest in de voorhof en de aankleding wordt uitputtend beschreven: wit linnen, blauwpuurperen kleden met koorden, roodpurperen stof aan zilveren ringen, enzovoort. Die taal vinden we eigenlijk alleen bij de bouw van de Tabernakel. Vervolgens is er wijn in overvloed (Jes.25:6).

Tegelijk vormt dit rijk een parodie op Gods bedoeling. Er is namelijk wel wijn in overvloed, maar er is tegelijk mateloosheid (vers 8). Die mateloosheid blijkt ook in het hart van Ahasveros te wonen. Hij is inmiddels gevolgen met alcohol. Dat blijkt als hij zijn vrouw ontbiedt om te komen. Ze moet dansen voor de machthebbers uit zijn rijk. De reden daarvoor is dat zij nu niet alleen zien hoe machtig hij is, maar dat zij ook zien door hoeveel schoonheid en wellust hij omringd is. De bedoeling van Ahasveros is dat koningin Vasthi louter gekleed in een diadeem voor hen zal dansen.

Ahasveros heeft zijn eigen paradijsje gebouwd en daar heeft hij de drie klassieke zonden voor nodig: gold, glamour and girls. Uitgebreid worden de gouden bekers beschreven die elk van vorm en versiering verschillen. Dan wordt zijn macht onderstreept over de 127 gewesten. En macht erotiseert altijd. Zijn vrouw opgeofferd aan het ideaalbeeld van Ahasveros. Haar schoonheid staat niet in dienst van de liefde, maar in dienst van zijn prestige. Wat een koning.

Herken je het verschil tussen ideaal en werkelijkheid? Kun je daar iets over vertellen als het om je eigen relaties gaat? Hoe herken je het gevaar dat je partner meer een deel van je droom dan van werkelijke liefde uitmaakt?

Vasthi weigert te komen. De zorgvuldig opgeblazen ballon van zijn prestaties wordt met één speldenprikje van de koningin doorgestoken. Hulde aan deze vrouw! In een seksueel geperverteerde wereld (weer)staat zij haar mannetje. Ze laat zich niet meeslepen in het zelfbedachte paradijs van haar echtgenoot en daarmee komt de parodie van Gods Rijk helemaal voor het voetlicht.

Vasthi biedt weerstand tegen de schijn van geld, macht en seksualiteit. Kun je nog meer voorbeelden bedenken van mensen die weerstand hebben geboden (of bieden) tegen deze krachten? Bied jij zelf ook weerstand tegen de kracht die vanuit deze onheilige drie-eenheid uitgaat?

Zo machtig als koning Ahasveros in zijn bestuur is, zo hulpeloos is hij als het om de aansturing van zijn vrouw gaat. Hij weet niet meer hoe te handelen. De wijzen moeten erbij komen. Dat zijn geen astrologen zoals bij Daniël, maar meer wetsgeleerden. Ahasveros maakt er een juridisch probleem van en zo wordt het een staatsaangelegenheid. Belachelijk eigenlijk. Moet je je voorstellen dat de Nederlandse premier zijn huwelijksruzies in de Tweede Kamer zou uitvechten. De wijzen stellen voor om vast te leggen dat koningin Vasthi de koning niet meer mag zien. Grappig, want daarmee heeft ze precies wat ze graag wilde. Door het besluit aan alle vrouwen uit het land te laten weten, komen alle vrouwen te weten hoe heldhaftig Vasthi zich tegenover haar man gedragen heeft. Kortom, ze bereiken precies het tegendeel van wat ze voor ogen hadden.

God is in dit verhaal de grote afwezige, zo lijkt het. Juist in de parodie, in het tegendeel toont God Zijn bedoeling met mensen. Om echt gelukkig te zijn is er iets meer nodig dan het bouwen van je eigen paradijsje. Wie dat probeert valt al snel te prooi aan de machten van geld, goud en verkeerde liefde. Leven in het Koninkrijk van God vraagt je om weerstand te bieden aan de schijnwerkelijkheid en je open te stellen voor Gods zegeningen. Dan moet je leven wel helemaal onder heerschappij van Koning Jezus komen. In het diepste lijden klinken Zijn woorden dan zo diep in een schijnwerkelijkheid: 'Heden zul je met Mij in het paradijs zijn'.

Wat vind je ervan dat God Zich onder sommige omstandigheden helemaal terug kan trekken? De HEER deed dat ten tijde van de ballingschap, toen Israël zich zo ver bij Hem vandaan gezondigd had. Hoe kijk jij naar de situatie van vandaag? Zou het kunnen zijn dat God Zich terugtrekt?

Jezus heeft ons hier beneden nooit het paradijs beloofd. Integendeel, in Johannes 16 zei hij tegen Zijn discipelen: 'In de wereld zult u verdrukking hebben'. Jezus zei er ook iets achteraan: 'Maar heb goede moed, Ik heb de wereld overwonnen'. Jezus hoeft geen brief te schrijven om te vertellen dat Hij Heer en Meester is. Zijn volgelingen dienen Hem uit pure liefde. Om Zijn macht te tonen laat Hij hen geen gekke dansjes of kunsten doen, maar Hij geeft hen de (vol)macht van het Koninkrijk van God. Waar de macht van Jezus zichtbaar wordt, zie je iets van de heerlijkheid van het Koninkrijk. Het is een voorproefje van wat straks komt als Jezus alle macht zal hebben in hemel en op aarde. Dan wordt de wereld vol van Zijn liefde, vol van Zijn rechtvaardigheid en vol van oneindige schoonheid.

Voor verdere studie: Als je de tijd hebt, leg deze geschiedenis dan eens naast 1 Samuël 25. Daar lees je over Nabal (= dwaas) en een wijze vrouw. Welke overeenkomsten zie je met deze geschiedenis? Hoe handelt een rechtvaardige koning (David) daar?

NAAR WELKE NAAM LUISTER JIJ? – ESTHER 2

Nu koningin Vasthi is uitgespeeld komt er ruimte voor een nieuwe vlam van de koning. Er ligt een veelbelovende toekomst klaar voor wie die positie krijgt. En precies op dat punt valt de schijnwerper op een Jood. Mordechai. In zijn naam klinkt de naam van de Babylonische god Marduk door. Maar Mordechai heeft niks met Marduk van doen. Hij buigt zijn knieën niet voor heidense machthebbers. In zijn leven kun je zien wat de God van de hemel kan doen met één mens die Hem werkelijk trouw en toegewijd is.

Deze man blijkt bovendien een rechtvaardige (een tsaddik). Hij heeft zich ontfermd over zijn nichtje. Hij heeft die relatie niet misbruikt voor zijn eigen gewin. Integendeel, hij heeft zijn leven in haar dienst gesteld. Alles heeft hij ervoor gedaan om haar in een veilige omgeving te laten opgroeien. Mordechai weet hoe mooi Esther is. Zodra het bericht van de dienaren van de koning komt over de zoektocht naar een nieuwe koningin, snapt Mordechai heel goed dat Esther weleens gekozen kan worden. Als Esther gekozen wordt blijft hij in de buurt. Zelfs op afstand waakt hij over haar.

Superknap moet ze geweest zijn. In beautysalon Hegai wordt ze nog mooier gemaakt dan ze al was. Ze krijgt ‘skin care to the max’. Ze komt terecht op de veiligste plek van het land. De mannen om haar heen zijn allemaal gecastreerd; niemand zal haar kwaad doen. Het lekkerste eten in het wellness centrum van de koning. Een prinsessenleven, een droombestaan. Je leest over mirreolie, specerijen en andere schoonheidsartikelen. L’Oreal Perzië, zullen we maar zeggen.

Maar achter die schoonheid gaat nog een andere werkelijkheid schuil. Hier loopt een meisje met een dubbele naam. Iedereen kent haar als Esther, maar in werkelijkheid heet ze ‘Hadassa’.

Nu lijkt dat op zichzelf niet bijzonder. In de Bijbel kom je vaker mensen met een dubbele naam tegen: Abram wordt Abraham, Jakob wordt Israël, Simon wordt Petrus, Saulus wordt Paulus, enzovoort.

Bij ons hebben de meeste mensen die gedoopt zijn ook een dubbele naam. Misschien draag je een doopnaam. Velen kennen je roepnaam. Maar wie kent je doopnaam? Zo’n doopnaam vertelt dat niet alles met je roepnaam is gezegd. Je doopnaam vertelt over een identiteit die uittorent boven je roepnaam.

Heb jij een doopnaam? Welke betekenis heeft die voor jou? Hoe heb je in je leven gemerkt dat God jou als kind al bij je naam heeft geroepen?

Mordechai is een Jood, een vrome Jood. Maar dat roept wel een vraag op: waarom is deze man niet in Israël? Hij is een nakomeling van koning Saul. Ongeveer 50 jaar geleden (538 na Christus) was het de Joden al toegestaan om terug te keren. Waarom zit hij hier nog?

Diezelfde vragen kun je aan Esther stellen. Zij wordt met twee namen genoemd, maar is dat wel zo positief? Esther verwijst naar de heidense (Perzische) godin Ishtar. Waarom moet zij daar aangesproken worden met een heidense naam en verbergt zij haar verbondsnaam? Er lijkt in de tekst iets van spanning te zijn tussen haar Joodse en haar wereldse identiteit.

Herken jij de spanning tussen het burgerschap van de hemel en je paspoort op de aarde?
Lees Filippenzen 3: 20-21.

Nu gebeurt het in de Bijbel vaker dat een jongere met een dubbel paspoort door God wordt gebruikt in vijandig gebied. Jozef werd als slaaf naar Egypte gevoerd. Hij had geen keus. En daar in Egypte wordt hij op een geweldige manier gebruikt. We lezen dat de gevangenisbewaarder Jozef goedgezind was omdat God bij hem was. Het had niks met kwaliteiten van Jozef te maken.

Een ander voorbeeld is Daniël. Ook hij komt onvrijwillig in het buitenland terecht als hij als balling wordt meegevoerd naar Babel. Ook hij komt in een goed blaadje bij de hovelingen, maar dat is omdat God hem zegent en bij hem is.

Van Esther lees ik in vers 15 dat zij genade verwerft in de ogen van ieder die haar zag. Deze job is Esther op het lijf geschreven! Zij is hier niet als gevangene maar als vrijwilligster! Wat een verschil met Jozef en Daniël. Hier staat een vrouw met ambitie. Ze wil hogerop komen. Ze wil gezien worden.

Zijn jouw ambities gezond voor je relatie met God? Waar botsen ze?

Esther voelt zich kennelijk thuis aan het hof van de koning. Je leest nergens dat zij piketpaaltjes slaat ten aanzien van de dienst aan God. Waar Daniël zich onthield van onrein voedsel en heidense gebruiken, zie ik dat Esther zich tegoed doet aan de koninklijke maaltijden en haar lichaam gebruikt voor seks met een onbesneden koning. Waaraan zou koning Ahasveros moeten merken dat zij bij God hoort? Aan helemaal niets.

Nou ja, je kunt natuurlijk vragen of Esther wel een keus had. Heeft ze misschien bewust zichzelf omhoog gewerkt zodat ze straks...? Nee, dat soort gedachten schieten tekort. Ze

heeft zich niet aangemeld voor de ‘Miss-Ahasverosverkiezingen’¹. Hoeveel keus had ze precies? Maar de andere kant is dat ze niet genoemd wordt in het Nieuwe Testament als een geloofsheld.

Esther wordt vaak geschilderd als een geloofsheld. Nauwkeurige lezing laat zien dat ze niet expliciet vasthoudt aan het Joodse geloof. Wat doet het met jou om te lezen dat Esther juist misschien wel zwak is?

Ik zou niet graag willen afgeven op Esther. Zij is voor ons een spiegel. Lijken niet veel christenen in het Westen op deze vrouw? Ze accommoderen als een groepje kameleons in hun omgeving. Ze zijn compleet onherkenbaar als christen. De hele tijd word je in onze cultuur uitgedaagd om je seksualiteit te ontplooien, je ambities na te jagen en je naam in neonletters op een gebouw te krijgen. Het gaat allemaal om jouw succes. Hoeveel ruimte is er voor God in zo’n wereld? Wie is er een geloofsheld? Laten we stoppen om excuses voor onszelf te verzinnen! Naar welke naam luister jij? Je roepnaam of je doopnaam?

Ken je uit eigen ervaring (een) situatie(s) waarin je heel nadrukkelijk moest kiezen tussen wat God van je vroeg en wat je zelf wilde? Hoe ben je er toen mee omgegaan? Wat heeft je op die momenten geholpen? Heb je ook om vergeving gevraagd, als je op dat moment niet naar God geluisterd hebt?

God is niet per se de God van geloofshelden. God luistert naar de stem van bedrieger Jakob. God neemt het op voor de gevallen koning David. De Heer neemt Simon Petrus in Zijn genade aan. Daar gaat het over in de Bijbel. Mensen zoals wij. Die miskleunen, vreemdgaan, liegen, dingen stukmaken. En ook over Esther die haar identiteit zorgvuldig verbergt en geniet van levensgevaarlijk succes. En God? Die schrijft haar niet af!

Als Esther niet durft te kiezen, dan kiest God wel. Hij kiest voor haar. Zo heeft de HEER dat laten zien in Zijn keus voor Jezus. Hij kiest wat verloren is, wat geen status heeft. Het zwakke maakt Hij sterk. Wat verloren dreigt te gaan dat redt Hij. Dit boek gaat over jongens en meiden die met hun gebreken mogen komen om door Hem gebruikt te worden.

Het is maar goed dat de uitverkiezing bestaat! Ben je weleens op je knieën gegaan omdat je zo onder de indruk was van Gods verkiezende liefde voor jou?

¹ Deze titel komt uit de pen van br. Tom van der Wekken, het gebruik ervan is voor rekening van de auteur.

Geloofsbelijdenis (Dordtse leerregels, hoofdstuk 1, paragraaf 7):

Deze verkiezing is een onveranderlijk voornemen van God, waardoor Hij vóór de grondlegging van de wereld een bepaald aantal mensen, die niet beter of waardiger zijn dan anderen, maar met dezen in dezelfde ellende verkeren, uit het gehele menselijke geslacht, dat uit de oorspronkelijke gerechtigheid door eigen schuld in de zonde en het verderf vervallen was, naar het vrije welbehagen van zijn wil, enkel uit genade tot het heil in Christus verkoren heeft; Hem heeft Hij ook van eeuwigheid tot Middelaar en Hoofd van alle uitverkorenen en tot fundament van het heil gesteld. Om hen te behouden heeft God ook besloten, hen aan Christus te geven en met kracht door zijn Woord en Geest tot zijn gemeenschap te roepen en te trekken, dat is: hun het ware geloof in Hem te schenken, hen te rechtvaardigen, te heiligen, in de gemeenschap met zijn Zoon krachtig te bewaren en hen ten laatste te verheerlijken, tot betoning van zijn barmhartigheid en tot lof van de rijkdom van zijn heerlijke genade. Zoals geschreven staat: God heeft ons uitverkoren in Christus vóór de grondlegging der wereld, opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor zijn aangezicht. In liefde heeft Hij ons ertoe bestemd als zonen van Hem te worden aangenomen door Jezus Christus, naar het welbehagen van zijn wil, tot lof van de heerlijkheid van zijn genade, waarmee Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde, Ef. 1:4,5,6. En elders: die Hij tevoren bestemd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt, Rom. 8 :30.

EEN FEEST IN HET DONKER – ESTHER 3

In het boek Esther gaat in hoofdstuk 3 de zon onder voor Mordechai en voor alle Joden met hem. Het wordt heel donker. We zagen al eerder dat de Naam van God in dit boek niet voorkomt, maar nu de vervolging de kop opsteekt wordt het wel heel duister. Het boek Esther schetst een wereld waarin

brutalen de halve wereld hebben. Rechtvaardigen (zoals Mordechai) krijgen het zwaar, terwijl Haman zonder verdere reden wordt verhoogd. Mordechai had een aanslag op de koning voorkomen. Met zijn eerlijkheid had hij zijn nek uitgestoken. Het staat zelfs opgetekend in de Kronieken van de koning. Als het openbaar komt hoe de geschiedenis is gegaan wordt niet hij maar Haman verhoogd.

Herken jij het beeld dat de schrijver van Esther schetst van een wereld waarin onrecht en oneerlijkheid de boventoon voeren? Welk onrecht springt voor jou op dit moment het meest in het oog?

Mordechai staat in de poort als Haman voorbij komt. Iedereen buigt zich voor Haman. Dat hoorde bij de Perzische cultuur: je boog voor een meerdere. Het enige dat Mordechai niet doet is knielen voor Haman. Voor hem gaat knielen voor Haman in tegen het tweede gebod. Daarin staat dat je je knie niet mag buigen voor iets of iemand die zich als een god laat vereren. Mordechai slaat de verering van Haman structureel over en dat zet kwaad bloed.

U zult voor uzelf geen beeld maken, geen enkele afbeelding van wat boven in de hemel, of beneden op de aarde of in het water onder de aarde is. U zult zich daarvoor niet neerbuigen, en die niet dienen, want Ik, de HEERE, uw God, ben een na-ijverig God, Die de misdaad van de vaders vergeldt aan de kinderen, aan het derde en vierde geslacht van hen die Mij haten, maar Die barmhartigheid doet aan duizenden van hen die Mij liefhebben en Mijn geboden in acht nemen. Exodus 20:4-6 (tweede gebod)

Mordechai komt als enige in het boek Esther in woord en daad vanaf het begin uit voor zijn geloof. In de Bijbel lezen we vaker dat mensen die God volgen te maken krijgen met tegenstand. Niet-gelovigen lijken daardoor soms veel meer voorspoed te ervaren dan mensen die geloven (Psalm 73). Herken je dat in je eigen leven? Hoe ga je daarmee om?

Mordechai komt openbaar als een rechtgeaarde Jood die God wil vrezen. Het levert hem vijandschap op. Voor we verdergaan moeten we eerst onze aandacht op Haman richten. Haman was een Agagiet. We zagen al dat dat een soort signaalwoord is. Hij is een nakomeling van koning Agag van Amalek (1 Samuël 15). De Amalekieten hadden Israël op een laffe wijze proberen uit te moorden door hen van achteren aan te vallen. De strijd zou voor altijd tegen Amalek zijn. Hoe komt Israël dan steeds in botsing met dit soort vijanden, vraag je je misschien af? Er is altijd wel weer een volk of een groep met mensen die niets liever zou zien dan dat de Joden worden uitgemord. De wereldgeschiedenis hangt voor de Joden aan elkaar van pogroms, kristalnachten, vervolgingen en een Shoah (holocaust).

Ook vandaag is Gods tegenstander bezig Gods volk kapot te maken. Kun je naast de voorbeelden die in de tekst genoemd worden, nog andere manieren noemen waarop hij dit doet? Kun je aangeven hoe hij in jouw eigen leven probeert je bij God vandaan te trekken?

Toen het volk Israël kwetsbaar door de woestijn heentrok na de uittocht uit Egypte overvielen de Amalekieten hen al. En die dreiging is gebleven tot koning Saul in 1 Samuël 15 de opdracht krijgt om eens en voorgoed met de Amalekieten af te rekenen. Heel het volk Amalek moet met de ban geslagen worden en ook koning Agag zal moeten worden gedood. Maar wat doet Saul? Hij laat Agag in leven en spaart de buit. Saul de zoon van Kis is ongehoorzaam aan Gods opdracht en weigert definitief af te reken met de aartsvijand van Gods volk. En nu eeuwen later komen we een nakomeling van Agag tegen die het opnieuw moet opnemen tegen een nakomeling van Kis (Esther 2:5). Dat zit erachter als Haman een Agagiet genoemd wordt: dit is niet zomaar iemand, dit is iemand die vanwege zijn achtergrond al vijandig staat tegenover Israël. De aartsvijand van Gods volk verheft zich weer en probeert Gods volk kapot te maken. Hier in Esther 3 is Gods tegenstander bezig om Gods volk te vernietigen.

*Pesach en Jom Hashoa vallen
in dezelfde maand.*

Vandaag is de duivel nog steeds in de weer om de kerk van God af te breken. In het Westen gaat het echter niet om directe vervolging omdat je naar de kerk gaat. In onze cultuur probeert de duivel je te verslappen door je aandacht te richten op materialisme. We willen steeds grotere en duurdere spullen. We meten iemands status af aan zijn huis of haar auto. We halen onze zekerheid uit onze financiële positie. We kopen onze

gezondheid in, we verzekeren ons tot de dood, we stoppen veel geld in ons pensioen terwijl we niet zeker weten of we dat ooit zullen halen. Ondertussen trekt de duivel onze aandacht af van God en de gemeente. Hij ziet het liefst slappe gelovigen die bij een zuchtje tegenwind hun geloof vaarwel zeggen. Hij maakt door kerkelijke verdeeldheid de gemeente stuk.

Er is een verschil tussen de gifslang en de wurgslang. De gifslang bijt je, je voelt het gif kruipen en als je geen tegengif krijgt ga je dood. De wurgslang slaat (soms bijna ongemerkt) een slag van zijn lijf om je heen en op enig moment knijpt hij alle leven uit je.

Wordt onze kerk meer aangevallen door de gifslang of door de wurgslang? Hoe zie je dat?

Haman beraamt een gruwelijk plan om niet alleen Mordechai maar ook heel het Joodse volk van de aardbodem weg te vagen. Omdat het plan zo gruwelijk is, is het des te opvallender dat de schrijver juist aandacht heeft voor schijnbaar nietszeggende zaken. Eerst vertelt hij de exacte datum waarop de gruweldaad moet worden voltrokken (vers 7) en vervolgens vertelt hij ook nog op welke datum dit bericht wereldkundig gemaakt moest worden (vers 12). Is het nodig dat we dit exact weten? Wat voegt dat toe aan het gruwelijke verhaal? Ogenschijnlijk niets, maar schijn bedriegt. Juist deze data brengen ons op het spoor van God die handelt. Laten we beginnen met de datum waarop een en ander zich moet voltrekken. Haman gelooft blindelings in het lot. Een grote onpersoonlijke, onkenbare macht stuurt volgens hem de gebeurtenissen in deze wereld. Overtuigd als hij is van de kracht van het lot werpt hij de dobbelstenen om te zien wanneer hij zijn duivelse plan ten uitvoer kan brengen. Hij zal wel geërgerd opgekeken hebben toen het lot duidelijk maakte dat hij bijna een jaar moest wachten voordat hij z'n plannen tot uitvoering kon brengen. Voor Haman was dit niets anders dan een nare streek van het noodlot. Maar voor de Joden was dit jaar juist een teken van genade: ze krijgen een jaar de tijd om zich voor te bereiden! Dat is het eerste wat we kunnen afleiden uit deze schijnbaar nietszeggende datum: God houdt Haman aan de teugel en behoedt hem ervoor dat hij zijn plan direct ten uitvoer kan brengen. En ironisch genoeg doet Hij dat door gebruik te maken van het bijgeloof van Haman zelf.

Zoek op Zacharia 2:8. Hoe hoort deze tekst bij Esther 3?

Haman laat het lot werpen. Hiermee komt ook de astrologie en de occulte verbinding in beeld. Haman staat niet op zichzelf, hij heeft zich met de pur gesteld in de macht van de boze met alle gevolgen van dien. Vandaag wordt voodoo populairder. Het is een manier om anderen op afstand te beschadigen. Ken je mensen om je heen die zich bezig houden met occulte praktijken? Geloof je dat God je tegen dat soort machten beschermt?

Er is nog een tweede vertrager in de tekst: het edict van Haman wordt uitgevaardigd op de 13e van de eerste maand. Dat zegt ons niet zoveel, maar het is wel belangrijk. De 13e van de eerste maand is namelijk de dag voor het Joodse Pesachfeest. De dag voordat het Paaslam geslacht gaat worden. Probeer je eens voor te stellen: de Joden krijgen de ene dag te horen dat ze binnen een jaar vernietigd zullen worden en de volgende dag moeten ze feest vieren. Wat voor feest zal dat geweest zijn? Lachende gezichten? Gezelligheid? Natuurlijk niet. Er hing een geweldige schaduw over het Paasfeest van dit jaar. Misschien is de gedachte wel geopperd om het feest maar af te gelasten. Dat zou niet gek zijn. Maar toch, toch viert het volk feest die 14e van de eerste maand. Hoe hun gedachten ook geweest zullen zijn. Wat ze ook gevoeld zullen hebben. Ze vieren midden in een diepe duisternis het Paasfeest: het feest dat God een bevrijder is, omdat Hij zijn volk bevrijdt uit de slavernij van Egypte. Zou dat niet juist ook het medicijn zijn geweest voor deze verslagen Joden? Diep terneergeslagen eten ze het Paaslam, de bittere kruiden, het brood en de wijn, en horen ze het verhaal van de wonderlijke bevrijding uit Egypte ... en zo worden ze midden in hun hopeloosheid helemaal gericht op God die bevrijdt. In de diepst mogelijke ellende vieren zij het Paasfeest en worden ze zo bepaald bij God die belooft Zijn volk te zullen redden. Hoe zal Hij redden? Geen flauw idee. Wanneer zal Hij redden? Geen flauw idee. Maar Hij redt. Hij bevrijdt. Dat bewijst dat brood en die wijn. Dat bewijst het lam dat geslacht is. Zo vieren wij misschien ook best weleens avondmaal, de maaltijd die toch ook ontstaan is tijdens de Paasmaaltijd. Zijn we altijd blij? Misschien niet. Misschien zijn we wel ziek. Misschien hebben we wel intens verdriet. Misschien zijn we bang voor de toekomst.

Het volk viert midden in de ellende het feest van de uittocht en wordt zo herinnerd aan Gods reddende ingrijpen. In de uitleg wordt de lijn doorgetrokken naar de avondmaalsviering in onze kerken. Praat met elkaar door over de vraag hoe je het avondmaal beleeft. Daarbij kun je denken aan de volgende vragen: Zie je ernaar uit om het te vieren? Hoe ervaar jij de vieringen zelf? Kun je aangeven op welke manieren je tijdens de viering gesterkt wordt in je geloof? Is het belangrijk dat je de maaltijd viert met broers en zussen, en waarom wel/niet?

Misschien maak je je zorgen over de toekomst van je generatie. De oorlogen die er woeden, het klimaat dat verandert, de huizenmarkt die krap blijft en nog veel andere nare berichten uit het nieuws laten je trillen. Als je 's zondags in de kerk komt roept Jezus je aan tafel. Dat is een plek licht in het donker.

HET AVONDMAAL IS EEN PLEK LICHT IN HET DONKER

Psalm 23 zegt dat God de tafel aanricht tegenover mijn tegenstanders. Zo is het in de kerk ook. De week voor het avondmaal is er daarom altijd gedoe. De duivel zit nooit stil. Gods bevrijdende werk is altijd aangevochten en dat zal tot de verschijning van Jezus zo

blijven. En onderweg versterkt de Heer ons. Hij geeft ons uit Jezus' Hand brood en wijn. Hij liet Zijn bloed vloeien om ons te redden. Midden in dit leven, waarin brutalen de halve wereld hebben, waarin het er vaak onrechtvaardig aan toe gaat, waarin Gods tegenstander bezig is Gods volk kapot te maken, dekt de Here Jezus de tafel en nodigt ons uit. Nu hoeven we niet langer stuk te lopen op het onrecht van deze wereld. Nu hoeven we niet langer angst te hebben voor Gods tegenstander. Nu mogen we aan tafel zitten bij de Here Jezus Christus en Zijn liefde proeven en hoop ontvangen.